

SPRING FESTIVAL UTRECHT

S **FESTIVAL** **WERF**

SPRING FESTIVAL UTRECHT

WORK IN PROGRESS

Voor u ligt een gezamenlijk plan van Springdance en Festival a/d Werf om in 2013 te fuseren tot een nieuw festival met de werktitel *SPRING festival UTRECHT*.

Het plan is een tussenstand, een tussentijds verslag van wat op dit moment een 'work-in-progress' is. De afgelopen maanden hebben de festivals elkaar gevonden. De eerste verkennende besprekingen hebben geleid tot wederzijds vertrouwen; in elkaar en in de toekomst van een gezamenlijk festival. Daarna zijn aan de gedachten en ambities concreet invulling gegeven. Met veel inzet en enthousiasme, omdat beide festivals het gevoel hebben dat dit een unieke kans is tot vernieuwing en dat nu het moment is om die kans te benutten. Sinds november 2011 groeien Springdance en Festival a/d Werf inhoudelijk en zakelijk steeds dichter naar elkaar toe. Het komende jaar, 2012, wordt gebruikt om de plannen verder vorm te geven en een stevige toekomstgerichte festivalorganisatie op te bouwen.

De ambitie is om *SPRING festival UTRECHT* uit te laten groeien tot het podiumkunstenfestival in het voorjaar, dat op internationaal niveau de actuele ontwikkelingen toont binnen de dans, het theater en de cross-over.

1. KORTE TYPERING VAN DE ORGANISATIE

Springdance en Festival a/d Werf gaan samen verder. Beide festivals bestaan ruim 25 jaar en zijn uitgegroeid tot belangrijke platforms voor de recente ontwikkelingen in de hedendaagse dans- en theaterwereld. De bundeling van netwerken en expertise biedt een vruchtbare bodem voor een nieuw festival dat kracht put uit het opzoeken van grenzen, het vinden van nieuwe vormen, het stimuleren van dialoog en het aangaan van relaties. *SPRING festival* neemt niets als vanzelfsprekend aan en stelt zich open voor ontwikkeling en verandering. Dit zal uiteindelijk leiden tot een festivalvorm die kan mee bewegen met actuele ontwikkelingen.

Missie

SPRING festival is het toonaangevende, internationale platform voor actuele ontwikkelingen in de podiumkunsten (dans, theater en cross-over). *SPRING festival* stimuleert de ontwikkeling van jonge veelbelovende makers en voedt en vernieuwt daardoor de podiumkunsten. *SPRING festival* is actief in het zoeken naar nieuwe vormen om haar publiek aan te spreken.

Doelstellingen

- het presenteren van nieuwe ontwikkelingen en diversiteit in de internationale hedendaagse podiumkunsten;
- het uitbreiden van het (inter)nationale netwerk en het aangaan van (inter)nationale samenwerkingsverbanden om de ontwikkeling van jonge makers te ondersteunen;
- het vergroten en verbreden van in hedendaagse podiumkunsten geïnteresseerd publiek door strategische initiatieven voor publieksoverontwikkeling;
- het stimuleren van theoretische verdieping en reflectie om de actuele ontwikkelingen in de kunst te relateren aan de hedendaagse samenleving.

KERNACTIVITEITEN:

Podiumkunst die hedendaags is, innovatief, interdisciplinair, internationaal, jong van geest, geëngageerd en de grenzen opzoekt. De kunst van nu, in de vorm van nu. Dat is de kunst die *SPRING festival* toont in een tiendaags festival in Utrecht. De aandacht van het festival gaat vooral uit naar theater- en dansmakers, die aan het begin staan van een nieuwe ontwikkeling. Het doel is niet enkel een trend te introduceren of te presenteren, maar actief te scouten naar juist die

ontwikkelingen die een belofte voor de toekomst inhouden, zodat er werkelijk sprake is van voeding en vernieuwing van de podiumkunsten. Het ontwikkelings- en reflectieprogramma biedt een context voor deze actuele ontwikkelingen.

Het festival geeft bovendien talentvolle Nederlandse kunstenaars een platform om zich binnen deze internationale en interdisciplinaire context te presenteren. Daarnaast biedt het festival (academische) reflectie op actuele ontwikkelingen. Programmering, de reflectie daarop en talentontwikkeling zijn bij *SPRING festival* nauw met elkaar verweven. *SPRING festival* is een plek voor ontmoeting en uitwisseling, en stelt de dialoog centraal. Tussen makers en disciplines, tussen makers en wetenschappers, tussen makers, wetenschappers en publiek, én tussen diverse publieksgroepen onderling.

2. ARTISTIEKE VISIE

ONTWIKKELING PODIUMKUNSTEN: VAN DANS EN THEATER NAAR NIEUWE VORM

Springdance en Festival a/d Werf werden opgericht in een tijd waarin het presenteren van internationale hedendaagse kunst naast het werk van lokale kunstenaars nog nieuw was in de Nederlandse en Europese context. De festivals hebben zich beiden in de loop van de jaren geprofileerd als platform voor jonge internationale experimentele dans en theater, waarbij ze allebei een afspiegeling gaven van deze kunstvormen, de grenzen ervan ter discussie stelden en de relatie met de maatschappij bevroegen. De twee festivals werden opgericht in een periode waarin er op Europees niveau nog nauwelijks sprake was van uitwisseling, netwerken en onderlinge kennis van elkaar.

Deze situatie is de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. De snelle sociaal-maatschappelijke, politieke en economische veranderingen sinds de jaren zestig hebben geleid tot een samenleving die we vandaag de dag kunnen aanduiden als een geglobaliseerde mediasamenleving. Een maatschappij die als leidende metaforen het kortstondige, het vluchtige, het snel voorbijgaande en het plaatsloze propageert. Al tijdens de jaren zestig lieten kunstenaars de beperkingen van hun genre achter zich en begonnen te experimenteren met nieuwe esthetische opvattingen over tijd, ruimte, lichaam en het gebruik van tekst. Danstheater, landschapstukken, fysiek theater, multimediatheater, om er maar een paar te noemen, waren de beschrijvingen waarmee nog getracht werd deze nieuwe ontwikkelingen vast te leggen.

Tegenwoordig is de situatie zelfs nog diffuser geworden, nu er naast elkaar een grote variëteit aan dans- en theaterstijlen, genres en mixvormen bestaan. Er zijn geen centrale bewegingen of stijlen meer in de podiumkunsten, behalve historische of etnische vormen van dans en theater zoals bijvoorbeeld klassiek ballet of butoh. Iedere hedendaagse voorstelling kan het best omschreven worden als een uniek schouwspel, zonder de intentie een al bestaand genre volgens een vaste methode te herhalen.

Voor Springdance en Festival a/d Werf is door deze esthetische diversiteit een situatie ontstaan waarin een voorstelling die gemaakt is door een choreograaf er in zijn uiteindelijke vorm soms meer uitziet als een theaterstuk - en andersom. Dit maakt het lastig om ze te vangen onder de noemer dansvoorstelling of theatervoorstelling, laat staan het juiste festival voor programmering te bepalen. Menige discussie heeft op dit vlak plaatsgevonden tussen artistiek directeurs over een voorstelling.

KERN ARTISTIEKE VISIE

SPRING festival richt zich op de nieuwe en actuele vormen van podiumkunst, zonder de voorstellingen te willen benoemen als dans of theater. Het festival presenteert voorstellingen, locatietheater en performance-installaties die ontstaan zijn vanuit het perspectief van de dans, het theater en de vele verschillende mengvormen daartussenin, waarbij ook samenwerking gezocht wordt met andere kunstvormen zoals beeldende kunst, architectuur of film.

ARTISTIEKE AMBITIES 2013-2016

De belangrijkste ambitie is een synergie te bewerkstelligen tussen Springdance en Festival a/d Werf. Door juist vanuit de twee invalshoeken - theater en dans - de programmering te benaderen zal er een discussie ontstaan tussen de artistieke programmeurs, en zullen zij elkaar uitdagen, motiveren, bevragen en waar nodig bekritisieren. Met de ambitie altijd de actuele ontwikkelingen en nieuwe vormen binnen de podiumkunsten te willen presenteren, is deze dialoog essentieel, en een continu proces.

De grootste kracht van het festival ligt in de presentatie van de nieuwste internationale ontwikkelingen binnen dans, theater en cross-over en de première van Nederlands werk in deze internationale context. Beide festivals ontvangen jaarlijks veel buitenlandse programmeurs. Deze netwerken komen nu bij elkaar en geven het festival een belangrijke meerwaarde voor zowel belangwekkende internationale gezelschappen en makers, als voor programmeurs. Voor Nederlandse makers geeft dit extra gewicht zich te kunnen presenteren op het festival en zo te werken aan het verbreden van hun internationale netwerk. *SPRING festival* fungeert hiermee als 'showcase' voor nationale ontwikkelingen.

SPRING festival wil een grote rol in Europa spelen. Springdance en Festival a/d Werf doen dit al met Europese projecten zoals *Second Cities* en *Global city- Local city* (Festival a/d Werf met partners als Baltic Circle Festival Helsinki, LIFT-Londen, SpielArt Festival München, MTÜ Teine TantsTalin, Hellerau Dresden, Kaserne Basel en Teatr Laznia Nowa Cracow) en *EUROPE IN MOTION* (Springdance met partners in o.a. Brut Wenen, Nottdance Nottingham, iDans Istanbul en CC Boekarest). Op Europees niveau wil het festival het *EUROPE IN MOTION* netwerk van Springdance verbreden naar cross-over vormen en theater, om hiermee een afdeling 'nieuw bloed' op te zetten waarin jonge Nederlandse en internationale makers samenwerken in workshops en hun werk kunnen presenteren.

Deze netwerken zorgen voor zichtbaarheid in veel Europese landen, en geven de Nederlandse kunstenaars de kans om gezien te worden door de programmeurs van de partnerinstellingen. Aan de andere kant komt hiermee ook een grote hoeveelheid internationale expertise naar Utrecht, via de partnerorganisaties en de makers die zij meebrengen. Het *SPRING festival UTRECHT* representeert met de uitwisseling tussen de Europese landen het echte Europese idee en zet deze ontwikkeling door.

Dit zal leiden tot een *SPRING festival* dat in 2016:

- het trefpunt is voor de belangrijkste nieuwe kunstenaars en ontwikkelingen in de internationale *performing arts* en een hoogtepunt in de Utrechtse festivalkalender;
- een laboratorium en denktank is voor de kunst van morgen in termen van presentatie, organisatie, reflectie en educatie, met elke editie een symposium of seminar;
- een plek is voor uitwisseling van ideeën en expertise tussen de 'next generation' en de 'grote kunstenaars';
- per editie minimaal twee nieuwe producties coproduceert en/of co-financiert, waarin jonge makers in een internationale context opereren;
- 30.000 bezoekers trekt, waarvan 11.000 betalende bezoekers;
- minimaal 80 voorstellingen programmeert op de Utrechtse podia en locaties;
- onderdeel is van een netwerk met Europese gelijkgestemde theaters en festivals dat coproduceert en producties deelt;
- een vooraanstaande artistieke hub in Europa is.

ACTIVITEITEN 2013 - 2016

STRUCTUUR ALGEMEEN

SPRING festival richt zich op de disciplines dans, theater en de cross-over en heeft drie belangrijke pijlers als kern:

- programmering
- ontwikkeling
- reflectie

Het festival gaat in conceptvorm uit van een periode van minimaal tien dagen, waarin de programmering zich hoofdzakelijk concentreert op de weekends (donderdag tot en met zaterdag), het educatie- en ontwikkelingsprogramma plaatsvindt op de 'dal dagen' (maandag tot en met woensdag) en de reflectie op de zondagen. Het festival vindt altijd plaats in mei in de stad Utrecht.

Het festival werkt ieder jaar met een thema. Dit thema is een weerspiegeling van een opvallende en relevante internationale ontwikkeling in de podiumkunsten. Het geeft richting in het maken van keuzes, zowel voor programmeurs als voor publiek. Het is ook leidraad voor het ontwikkelingsprogramma, en het bepaalt de vorm van het debat en de keuze van (inter-)nationale sprekers en gasten voor het reflectieprogramma. Het thema zorgt voor verbinding tussen de drie pijlers van het festival. Deze werkwijze is overigens niet nieuw: Springdance en Festival a/d Werf hadden eerder al thema's als *Take it personal!* en *Sculptured Bodies*. Voor 2013 is gekozen voor het thema *The Collective*, waarover meer in het hoofdstuk *SPRING festival UTRECHT 2013*.

PROGRAMMERING

De programmering is de belangrijkste pijler van het festival en wordt samengesteld door het artistieke team, bestaande uit Bettina Masuch en Rainer Hofmann, de huidige artistieke directeurs van Springdance en Festival a/d Werf. Beide programmeurs stellen het programma samen op basis van gelijkwaardigheid vanuit hun eigen expertise, die gezamenlijk het hele veld van *performing arts* omvat. Het programma zal voor driekwart bestaan uit internationale presentaties en voor een kwart uit nationale programmering.

De internationale programmering richt zich op Nederlandse première's en heeft de ambitie wereldpremière's te presenteren in geval van internationale coproductie. Het nationale programma bestaat hoofdzakelijk uit première's van jonge, in Nederland gevestigde makers.

Festival a/d Werf speelt al jaren een belangrijke rol in het tonen van nieuw Nederlands talent in de podiumkunsten. Dat aanbod valt door het verdwijnen van het productiehuis

Huis a/d Werf grotendeels weg. Nu er landelijk minder ruimte is voor jong talent, gaat *SPRING festival* een belangrijke rol spelen in het presenteren van jonge makers. Makers die zich kunnen blijven ontwikkelen in de mogelijke doorstartende productiehuisen, zoals bijvoorbeeld Frascati en hetveem theater. Daarnaast krijgt Utrecht interessante nieuwe makers en gezelschappen binnen haar grenzen, waaronder Dries Verhoeven, Lotte van den Berg en Boukje Schweigman. Talent wordt verder onder andere gescout op de verschillende Nederlandse kunstvakopleidingen, zoals de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) en de School voor Nieuwe Dansontwikkeling (SNDO), DasArts en ArtEZ. Er wordt ook gekeken in het buitenland (denk aan P.A.R.T.S. in Brussel). De afgestudeerden worden gevolgd in hun ontwikkeling om op een geschikt moment in een 'showcase setting' in het festival geprogrammeerd te worden.

SPRING festival zet de traditie van Festival a/d Werf voort in het programmeren van locatietheater. Door van de stad een podium te maken gaan kunstenaars een directe confrontatie met de maatschappij aan. Ze stellen zich bloot aan 'het echte leven' en zijn op zoek naar de frictie tussen de realiteit en de kunst. Met eenzelfde doelstelling zal er ook installatiekunst gepresenteerd worden, zoals in het verleden bijvoorbeeld *Alp* van Theun Mosk op de Neude (2008) en *PAVILION* van Lawrence Malstaf voor de Stadsschouwburg in 2011. Installatiekunst in de publieke ruimte draagt bij aan de zichtbaarheid van het festival en geeft het publiek de kans op een toevallige ontmoeting met kunst.

SPRING festival programmeert de internationale podiumkunsten op de bekende podia in Utrecht. De Stadsschouwburg Utrecht heeft een beperkte internationale programmering, en ziet het aanbod van *SPRING festival* als een interessante en welkome aanvulling. Zij gaat een samenwerking met het festival aan, waarbij een bijdrage voor dit onderdeel de bespeeling in de grote zaal mogelijk maakt. Bovendien wordt de Neude als festivalhart verlaten en verplaatst naar de Stadsschouwburg. Voor zowel bespeeling als festivalhart geldt dat de precieze vorm nog niet is bepaald en onderwerp van onderzoek en overleg is. Theater Kikker kent geen eigen internationale programmering en zal varen op de kennis en bijdrage van het *SPRING festival*. De Stadsschouwburg en Theater Kikker hebben op hun beurt een expertise op het gebied van marketing en publieksbereik en ze hebben toegang tot potentieel nieuw publiek voor het festival. Daarnaast gaat het festival in 2012 in gesprek met Het Muziekpaleis en het Centraal Museum. Zij bieden ingang voor (nieuwe) cross-over projecten en zorgen vanuit hun specifieke invalshoek voor een andere context. Huis a/d Werf speelt naast podium nog een aanvullende rol als *huis voor makers*. Het festival zal er niet alleen kantoor houden, maar ook van de aanwezige faciliteiten en kennis gebruikmaken. Met de 'medebewoners' zal waar

mogelijk samenwerking gezocht worden.

Daarnaast speelt *SPRING festival* in op de behoeftes van de makers om waar gewenst of noodzakelijk te voorzien in locaties in de stad, buiten de stad, in de openbare ruimte of op (voormalige) industrieterreinen.

ONTWIKKELING

Het ontwikkelingsprogramma is gericht op twee belangrijke doelgroepen: regulier publiek en vakstudenten/young professionals.

Regulier publiek

SPRING festival duidt de programmering in een publieksprogramma met onder andere nagesprekken, inleidingen en workshops. Dit programma bestaat uit twee onderdelen:

1. Activiteiten gericht op 'nieuw' publiek: inleidingen en workshops over de ontwikkelingen op het gebied van theater en dans. Er wordt bijvoorbeeld een programma ontwikkeld met de Stadsschouwburg Utrecht en gekoppeld aan de grote zaalvoorstellingen.
2. Programma gericht op 'cultuurvreters' (jong en hoog opgeleid) met ontmoetingen met kunstenaars, programmeurs en deskundigen in een onconventionele vorm en setting. Het festival richt een publiekscommunity op waar de bezoekers hun wensen en ideeën kenbaar kunnen maken en met elkaar en het festival in gesprek gaan.

Vakstudenten/young professionals

SPRING festival biedt studenten van de kunstvakopleidingen en jonge professionals een workshopprogramma gedurende de daldagen van het festival (maandag tot en met woensdag). Het workshopprogramma bestaat uit meerdaagse workshops, verzorgd door de kunstenaars van het festival. Voor 2013 word gewerkt met *Sweet and Tender Collaboration*. *SPRING festival* richt zich in eerste instantie op vier kunstvakopleidingen om aan het programma deel te nemen. In de avonduren wordt werk getoond van jonge makers van de desbetreffende opleidingen, gekoppeld aan professionele voorstellingen. *SPRING festival* benadert voor dit programma onderdeel studenten van DasArts, SNDO, ArtEZ en de HKU.

SPRING festival continueert daarnaast het Europese project *EUROPE IN MOTION* vanuit Springdance en breidt dit de komende jaren uit met theatermakers. In *EUROPE IN MOTION* gaat een geselecteerde groep kunstenaars uit verschillende Europese landen een week lang met elkaar in gesprek over hun werk, artistieke visie, methodes, valkuilen, kansen en de toekomst van de *performing arts*. Dit gebeurt onder leiding van ervaren mentoren uit de sector. Na de

dialogosessies presenteren ze hun meest recente werk aan een festivalpubliek, dat kennis kan maken met jong, nieuw, fris, aanstormend talent. Voor de jonge makers betekent deelname aan het programma een stimulans in hun artistieke ontwikkeling. Het programma reist gedurende twee jaar langs alle Europese partners van het project en wordt ingebed in hun festivalprogramma's.

REFLECTIE

Met het reflectieprogramma richt *SPRING festival* zich allereerst op de professionals en specialisten. Het festival bediscussieert de getoonde ontwikkelingen en stelt de vraag centraal wat de betekenis en gevolgen zijn voor de podiumkunsten, én hoe een theoretisch kader ontwikkeld kan worden voor verdere voortgang binnen het veld of in het onderwijs. Het reflectieprogramma kan ook maatschappelijk gerelateerd zijn en gekoppeld worden aan het thema

van het festival. *SPRING festival* ontwikkelt de verdieping in nauwe samenwerking met de Universiteit Utrecht, nu al een belangrijke partner voor beide festivals in de organisatie van debatten en/of symposia. In vervolg op de *Festival Fellow* van Springdance (een prominente denker die als eregast het festival bezoekt en centraal staat in het randprogramma) wil *SPRING festival* een denktank samenstellen van gerenommeerde internationale denkers en makers binnen de podiumkunsten, die reflecteren op het thema en een actieve bijdrage leveren aan het verdiepingsprogramma. De vorm waarin de verdieping zal plaatsvinden en hoe de uiteindelijke resultaten worden gearhiveerd en gepubliceerd wordt door het thema bepaald. In 2012 probeert Festival a/d Werf bijvoorbeeld een nieuwe congresvorm uit: een wandelcongres waarbij 'de stad', één van de hoofdthema's van de editie 2012, zowel intellectueel als fysiek wordt verkend.

SPRING FESTIVAL UTRECHT 2013: THE COLLECTIVE (OF LET'S COME TOGETHER!)

Het einde van de twintigste eeuw bracht een neergang van de grote nationale ideologieën. Er werd geroepen dat er een einde was gekomen aan de geschiedenis. Toen begon het Westen zich te realiseren dat het niet langer het centrum vormde van het politieke, culturele en economische discours of van de machtsstructuur in een geglobaliseerde wereld.

Tegelijkertijd boden de technologie en nieuwe media steeds meer mogelijkheden voor verbintenissen en communicatie tussen mensen die verspreid over de wereld woonden. En de mensen zelf werden steeds mobieler, ze gingen migreren, reizen, in delen van de wereld wonen waar ze niet geboren waren. Mobiele communicatie en persoonlijke mobiliteit stelden mensen bloot aan een verscheidenheid aan invloeden en vroegen om nieuwe vaardigheden bij het kiezen en het aangaan van sociale verbintenissen. Dit alles leidde tot een diversificatie van levenskeuzes en van de samenleving. Het leek het begin van het tijdperk van individualisme.

Maar op het persoonlijke vlak leidde de neergang van de grote ideologieën tot een gebrek en een behoefte aan oriëntatie en aan nieuwe, andere parameters.

Nationale tradities en culturele netwerken worden nu vaak vervangen door verbintenissen die niet bepaald worden door de geografische verblijfplaats of traditionele normen en waarden, maar door andere vormen van onderlinge connectie. Zoals gedeelde interesses en zelfgekozen normen en waarden, politieke overtuigingen of werkrelaties. Het individualisme vond zijn tegenhanger (of aanvulling) in nieuwe vormen van sociale netwerken, die vaak een *peer-to-peer* structuur kennen.

Deze herstructurering van de samenleving en de mogelijkheid om met mensen van verschillende achtergronden in contact te komen was van grote invloed op het werkproces van kunstenaars. Het idee van het genie dat 'zijn' werk creëert is aan het wegebben. Tijdelijke werkgemeenschappen en creatieve collectieven nemen het idee van auteurschap vaak over en herdefiniëren dat idee. Het collectieve creatieve proces kan een sleutel zijn om het werk van veel jonge makers te lezen, met de invloeden van hun verschillende achtergronden die ze inbrengen in hun dialogen; deze kunnen vruchtbaar zijn, maar ook vol zitten met onbegrip en frictie. Deze manier van werken

weerspiegelt een gediversifieerde samenleving. Als we vanuit de kunstenaarsgroepen uitzoomen en de schaal wat vergroten zien we dat er een gevaar blijft bestaan dat alle kleine groepen in zich dragen. Het gebruiken van de eigen groep van gelijken als belangrijkste referentiepunt kan leiden tot *cocooning*, waarin ieder zich opsluit in zijn eigen gezellige wereldje. Terwijl de grote economische en politieke vraagstukken alleen op wereldniveau kunnen worden beantwoord, ontstaat er door het zich terugtrekken in een klein netwerk een kloof tussen het private en het publieke domein. Toch bevragen bewegingen als *Occupy* deze kloof en proberen zij nieuwe collectieven te creëren en te definiëren die zowel lokaal als globaal zijn en die nieuwe manieren proberen te vinden om te reflecteren op de politiek en politiek actief te worden. En veel kunstenaars die zelf in een internationaal collectief leven en werken, hebben de kans om met hun verschillende achtergronden mee te doen in dit discours.

SPRING festival UTRECHT speelt op deze ontwikkeling in met de keuze van *The Collective* als thema voor de eerste editie in 2013. Het thema is een reactie op de manieren waarop kunstenaars werken en op het publieke debat over nieuwe gemeenschappen en nieuwe, steeds belangrijkere, verantwoordelijkheden. Je zou *The Collective*, dat een zoektocht naar nieuwe communities beschrijft, kunnen vertalen in het motto *Let's come together!* en je speelt afvragen: Wie is 'us'? Wat is 'together'? En waar komen we dan samen?

PROGRAMMERING 2013

SPRING festival presenteert nieuw werk dat zich verhoudt tot de vraag van *The Collective*, het reflecteert erop in een symposium en in workshops worden ideeën ontwikkeld. De onderstaande schetsen voor een programma biedt een richting op hoofdlijnen voor het festival in 2013, het is geen definitieve programmering.

Grote zaal

Alvis Hermanis (LV): *Long Life* **(beeldend theater, muziektheater)**

Vijf oude mensen wonen samen in een sociale huurwoning in Riga. Ze zouden gezien kunnen worden als de verliezers van de grote veranderingen die de afgelopen eeuw plaatsvonden. Maar de acteurs in deze seniele hel zijn jong en geven het idee dat deze vorm van leven iedereen te wachten staat. In het stuk wordt een kleine privégemeenschap beschreven die fungeert als plek om te overleven in een maatschappij waarin de traditionele

morele en economische grondslagen verloren zijn gegaan. Alvis Hermanis, een van de belangrijkste jonge regisseurs in het Europese theater, heeft een vormentaal ontwikkeld die gemakkelijk de lands- en taalgrenzen overstijgt dankzij de muzikaliteit en zeggingskracht ervan. In dit woordloze stuk charmeert en ontroert de Letse regisseur het publiek met humor en muzikaliteit.

William Forsythe (DE): *N.N.N.N.* **(dans, installatie, muziek)**

N.N.N.N. verschijnt als een geest in vier delen, vier mannen in een staat van constante, stilzwijgende verbondenheid. Op de plotse, fluisterzachte flarden muziek van Thom Willem beginnen de mannen aan een complexe, intense inscriptie. Hun armen, hoofden, lichamen en benen worden unieke stemgeluiden, allemaal in harmonie of contrapuntisch. De mannen schrijven een tekst van de stem van het lichaam, langzaam, en dan sneller en sneller, steeds weer samensmeltend tot een aaneengeschaalde eenheid van uitschietende armen, buigende gewrichten, met een scherp gevoel voor timing.

De stukken van William Forsythe staan erom bekend dat ze de balletpraktijk hebben losgemaakt van de associatie met het klassieke repertoire en het hebben omgevormd tot een dynamische kunstvorm voor de 21e eeuw. Forsythes voortdurende interesse in de belangrijkste ordeningsprincipes heeft hem ertoe geïnspireerd een breed spectrum aan projecten te creëren op het gebied van installaties, film- en internetproducties.

Vlakke Vloer

Blitz Theatre Group (GR): *Galaxy* **(performance, theater)**

Dit Griekse collectief bevraagt de referentiepunten, (anti)helden en publieke idealen in onze cultuur. In een marathonvoorstelling verzamelen en becommentariëren ze honderden namen die deel uitmaken van onze geschiedenis. Door de serietechniek die ze gebruiken vormen de namen een collage van onze culturele achtergrond. Blitz is een onafhankelijk collectief dat op zoek is naar theatrale structuren om hiermee de 21e eeuwse kwesties te behandelen.

Francois Chaignaud, Cecilia Bengolea (FR): ***Danses Libres* (dans, muziek)**

Deze gerenommeerde choreografen reconstrueren een stuk uit Frankrijk na de eerste wereldoorlog. Geïnspireerd door François Malkovsky, een sterke pacifist, dichtbij de natuur en met de oudheid als ideaal, creë-

ren zij een hedendaagse *community* met jonge dansers en ex studenten van Malkovsky. Deze *community* ziet het plezier in dansen als verbinding. In een samenleving die wordt geplaagd door standaardisering, blaast Danses Libres een frisse wind van vrijheid, op speelse wijze en zonder enige valse naïviteit.

Locatie

Dries Verhoeven (NL): *ceci n'est pas un....*

(installatie, beeldende kunst, performance)

Een geluiddichte glazen cabine wordt midden in een stad geplaatst, een theatrale interventie die toevallige voorbijgangers bevaart over beelden die hij graag ziet of juist vermijdt. Binnen maakt een performer een enorm kabaal. Buiten is hij onhoorbaar en klinkt er aangename muziek. Gedurende tien dagen toont de cabine iedere dag een ander 'ongewenst' beeld in de openbare ruimte. Eenmaal per uur treedt het geluid van de box één minuut naar buiten. Op dat moment verbindt de buitenwereld zich met de binnenwereld in de cabine. Het enige moment dat het protest tot de kijker weet door te dringen. De cabine fungeert als collectief onderbewustzijn van onze samenleving.

Aernout Mik (NL): *Communitas revisited*

(beeldende kunst, installatie, performance)

Aernout Mik is een van de belangrijkste kunstenaars in Nederland. Zijn ruimtelijke en video-installaties, met ontelbare cross-overs tussen film, video, performance, sculptuur en architectuur, hebben voor een fundamentele uitbreiding geleid van het gebruik van bewegend beeld. Op unieke wijze reflecteert het werk van Aernout Mik de psychosociale staat van onze samenleving en onze tijd. Zijn werk refereert vaak aan actuele politieke en sociale situaties en hoe die worden verslagen in de media. De onderwerpen variëren dus van actuele oorlogen, wereldcrises, economische depressies, tot racisme en sociale spanningen, zonder dat ze direct gefotografeerd zijn.

Participatie:

Subject to Change (UK): *home sweet home*

(community project, installatie, durational performance)

home sweet home is een stad en een testgebied voor sociale interactie. Het is een ministad van karton, in platte pakjes vervoerd en door het publiek in elkaar gezet. De grenzen van de stad liggen van tevoren vast, alsook de belangrijkste geografische kenmerken in de omgeving, de infrastructuur en de stukken land die voor

woningen bestemd zijn. De plat verpakte kartonnen gebouwen worden voorbereid en op het doek geplaatst zodat deelnemers ze kunnen kopen en helpen bij het opbouwen van deze nieuwe gemeenschap. Het Engelse collectief Subject to Change nodigt het publiek gedurende het hele festival uit deel uit te maken van deze gemeenschap. Met andere woorden: er wordt een nieuw collectief opgezet.

Boy Blue Entertainment (UK): *Lets stay together* **(community project, dans)**

Het door Kenrick 'H2O' Sandy en Michael 'Mikey J' Asante aangevoerde Boy Blue Entertainment is een hiphop danstheatergezelschap uit Oost Londen dat belangrijke prijzen als de Barbican Artistic Associates Award en een Olivier Award won. Hun werk speelt met bestaande urban stijlen en vermengt die met hedendaagse dans en thema's die aansluiten bij het leven van de kansarme zwarte jongeren in Londen. Ze steken veel tijd in het werken aan buurt- en wijkprojecten. SPRING festival nodigt ze uit voor een buurtproject met amateurs en scholieren waarvoor in de lente voorafgaand aan het festival wordt gerepeteerd, zodat het tijdens het festival in première kan gaan.

ONTWIKKELING 2013 SWEET AND TENDER

De eerste editie van SPRING festival nodigt de organisatie voor vakstudenten en young professionals het beginnende danscollectief Sweet & Tender Collaborations uit. Dat vestigt zich voor de duur van het festival in Utrecht om een reeks workshops op te zetten. Sweet & Tender bestaat uit een internationale groep individuele kunstenaars die geen artistieke of esthetische waarden delen, maar is georganiseerd rondom een idee voor artistieke samenwerking en productie. Het opereert vanuit het idee dat ieder mens dat de voorwaarden weet te scheppen voor zijn of haar eigen artistieke productie en ontwikkeling, dat ook voor een ander kan doen. Het is het idee dat een netwerk van individuen de middelen kan samenvoegen om toegang te krijgen en mobiliteit en groei te genereren die anders niet beschikbaar zou worden voor iedere kunstenaar op zich. Het doel van de Sweet & Tender is om de kwaliteit van de individuele artistieke praktijk te verbeteren door de directe confrontatie tussen 'het zelf' en 'anderen'. Op die manier is er respect voor het verschil in inhoud, terwijl er een gedeelde en zich ontwikkelende praktijk van experimentele uitwisseling wordt opgezet. Dit proces zal gevolgd worden via websites, blogs en dergelijke.

REFLECTIE 2013 STAGEBOOK –

WHAT DOES FACEBOOK DO TO PERFORMING ARTS?

Facebook heeft het internet veroverd. Hoewel het lang werd gezien als een vrijetijdsbesteding voor pubers, kun je vandaag de dag de impact van sociale netwerken nog maar moeilijk ontkennen. Doordat zo'n netwerk op verschillende niveaus sociale relaties uitwisselt, krijgt het een steeds grotere economische macht en politieke relevantie en raakt het steeds verder verwickeld met het dagelijks leven. Samen met Professor Geert Lovink, Research Professor of Interactive Media aan

de Hogeschool van Amsterdam en lector New Media aan de Universiteit van Amsterdam, wil *SPRING festival* een symposium organiseren over de impact van de internetcultuur op een jonge generatie van makers en toeschouwers. Op welke manier leidt de continue osmose tussen het private en het publieke tot nieuwe expressie in de podiumkunsten? Op welke manier nemen we ze waar en wat verwachten we ervan?

LANGE TERMIJN PLANNEN 2015-2016

Twee festivals laten samensmelten tot één nieuw festival is een proces dat tijd vraagt, en tests, feedback en ontwikkeling. Twee organisaties en twee artistieke visies worden één, en er worden nieuwe formats samengesteld. Net zoals de nieuwe kunstvormen zich in dialoog met elkaar ontwikkelen, zonder hiërarchie, zal het festival de dialoog tussen de twee genres als kern van de artistieke praktijk nemen, met de twee artistiek directeurs als hun pleitbezorgers. Zij zullen in een wekelijks overleg het programma ontwikkelen en bespreken. Om de vorming van het nieuwe festival te begeleiden en van feedback te voorzien stelt *SPRING festival* een groep van nationale en internationale experts aan om de eerste festivals in 2013 en 2014 te begeleiden. En de positie van het festival te analyseren zowel binnen Nederland als binnen een internationale context van festivals en podiumkunst.

Hierbij denken we aan namen als Roger Merguin (Theaterhaus Gessnerallee), Virve Sutiinen (Dansenshus Stockholm), Barbara Raes (Vooruit), Serge Laurent (Centre Pompidou), Barbara Van Lindt (DASARTS), Gabriel Smets (SNDO).

Niet alleen het programma, maar ook de structuur, de zichtbaarheid voor het publiek en de band met de stad worden met een kritische blik gevolgd. Deze feedback geeft het festival de mogelijkheid op zichzelf te reflecteren en de nodige conclusies te trekken voor de edities 2015-2016. Het festival zal voortdurend werken aan de eigen structuur en het eigen profiel, om de werkwijze te verbeteren, maar ook om in staat te zijn te reageren op en zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen in de kunst.

3. ONTWIKKELING VAN DE PODIUMKUNSTEN

Beide festivals hebben bewezen een neus te hebben voor de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen. Het nieuwe *SPRING festival UTRECHT* heeft de kans om dé plek te worden voor nieuwe ontwikkelingen in het brede podiumkunstenveld in Nederland. Het festival presenteert niet alleen de 'state of the arts' van dit moment, maar ook die van de toekomst. En via projecten en duidelijke curatorische keuzes verbindt het deze ontwikkelingen aan belangrijke maatschappelijke en politieke kwesties.

Festival a/d Werf is een van de voorlopers in de ontwikkeling van locatievoorstellingen. Het festival heeft een geschiedenis met het produceren en presenteren van makers zoals Dries Verhoeven en Lotte van den Berg, die ook internationaal tot de belangrijkste kunstenaars op dit gebied behoren. In 2012 presenteert Festival a/d Werf met het project *Ciudades Paralelas / Parallel Cities* een nieuwe ontwikkeling op dit gebied, waarbij de locaties niet alleen gebruikt worden als publiek podium, maar ook thema van de voorstellingen zijn, en de gebruikers van de locaties zijn de performers. De platformfunctie van Festival a/d Werf is evenzeer belangrijk voor doorlopende import en export van jong talent.

Springdance staat internationaal bekend als een platform voor nieuwe ontwikkelingen in hedendaagse dans en de presentatie van belangrijke baanbrekende dansmakers van over de hele wereld. Het heeft een mondiaal perspectief op de hedendaagse danspraktijk en roept vragen op over de

relaties en de verbindingen tussen de huidige praktijk van de dans en de wereld waarin we wonen. Het festival is belangrijk omdat ze nieuwe vormen van de hedendaagse dans in Nederland en de internationale scène presenteert. Het Europese uitwisselings- en mentoring programma *EUROPE IN MOTION* ontving tweemaal Europese subsidie. Springdance is een van drie Nederlandse festivals die structurele Europese programmeringsubsidie voor 2012-2014 ontvangt. Beide festivals hebben hun betekenis binnen het Europese veld bewezen. Zowel in subsidietoekenningen, samenwerkingsverbanden als import en export van podiumkunsten. Hierin ligt de kracht van *SPRING festival*.

De ontwikkeling van de toekomstige nieuwste werken behoeft niet alleen presentatie en productie, maar ook programma's met workshops waarbinnen een jongere generatie mag proberen, leren en presenteren. Zo wordt de 'state of the art' doorgegeven aan de volgende generatie makers. Naast workshops spelen theorie en reflectie een belangrijke rol in de ontwikkeling van de podiumkunsten. Alleen door reflectie en kritische analyse kunnen de meest cruciale ontwikkelingen eruit worden gefilterd en de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

4. PLAATS IN HET VELD EN BIJDRAGE AAN PLURIFORMITEIT

Uit onderzoek (onderzoeksbureau Hendrik Beerda) blijkt dat Festival a/d Werf en Springdance worden gezien als zeer creatieve, non-conformistische festivals met een gedurfd imago: op 'vernieuwend aanbod' scoren de festivals gemiddeld 56% (het gemiddelde festival scoort 38%) en op internationale klasse scoort Springdance 53% (tegen 21% gemiddeld). Ook met de bezoekersprofielen onderscheiden beide festivals zich duidelijk van het bezoekersprofiel van het gemiddelde festival: het publiek bestaat uit (boven-gemiddeld) jonge 'cultuurvreter', met een bijzonder hoog opleidingsniveau.

SPRING festival UTRECHT wordt een festival dat door twee curators wordt samengesteld. Het is als geen ander festival gespecialiseerd in nieuwe ontwikkelingen in de podiumkunsten en de verbinding daarvan met maatschappelijke thema's. Gezien de onderzoeksresultaten (Beerda) voldoet het festival aan alle eigenschappen van een vakfestival. Deze resultaten sluiten aan bij de artistieke keuzes die de afgelopen jaren zijn gemaakt: focus op inhoud en ontwikkeling. Geen van beide festivals hebben zich geprofileerd als festivals voor een groot publiek. De festivals hebben hun

publiek echter nooit uit het oog verloren, en ook het nieuwe festival zoekt een breed publiek.

Dankzij de Europese netwerken en de combinatie van Nederlandse en internationale producties is *SPRING festival UTRECHT* een sterk platform voor internationale uitwisseling in de podiumkunsten van Nederland.

5. ONDERNEMERSCHAP 5A. PUBLIEK EN MARKETING

INTRODUCTIE

De marketingstrategie van *SPRING festival* is gebaseerd op drie elementen:

- Beide bestaande festivals hebben 'state of the art' kennis en expertise in marketing en communicatie, die in *SPRING festival* gecombineerd zal worden.
- Beide festivals hebben in de afgelopen jaren grondig publieksonderzoek gedaan, wat helpt om de diverse publieksgroepen te identificeren, samen te voegen en uit te breiden. Het biedt tevens relevante informatie voor het lanceren van een nieuw merk.
- De nieuwe marketingstrategie zal sterk content gericht zijn en wordt gebaseerd op een directe lijn met de programmeurs en het programma.

Het samenvoegen van twee organisaties neemt tijd en dat geldt ook voor het samenvoegen van twee marketingvisies. Alle ingrediënten zijn echter aanwezig, en worden kort toegelicht.

Vinden en verbinden staat hierbij centraal. *SPRING festival* zoekt haar publiek op en gaat verbindingen aan. Dat gebeurt onder meer door bezoekers ruimte te geven om mee te praten (panels), mee te denken (*crowd sourcing*) en mee te bouwen (cocreatie).

Het strategisch marketingbeleid voor *SPRING festival* gaat uit van de kracht, kennis en ervaring die Springdance en Festival a/d Werf reeds bezitten. Wat zich in verleden heeft bewezen, zal in de toekomst zeker weer ingezet worden. De overeenkomsten in huidige profielen en strategieën worden in kaart gebracht, maar ook de verschillen in identiteit en uitstraling van de huidige festivals worden grondig geanalyseerd. Uitgangspunt is dat daar waar de inhoud van het festival vernieuwend is, de marketing en communicatie dat ook zal zijn en dus zal voortdurend gezocht worden naar verrassende, nieuwe en onorthodoxe *tools*, uitingen en

vormen. De ambitie van het nieuwe festival om in publieksaantal groeien van 8000 betalende bezoekers in 2013 naar 11.000 bezoekers in 2016 zal leidend zijn in de vorming van de plannen.

MERK EN PROFIEL

De twee merken zullen samengaan in één nieuw merk. *SPRING festival* heeft als taak de positieve merkladingen zorgvuldig over te dragen aan de nieuwe organisatie. Allereerst dient een nieuwe naam gevonden te worden, waaraan de bestaande namen in de overgangsfase gekoppeld kunnen worden. Dit is cruciaal voor de lokale en nationale naamsbekendheid en het publieksbehoud, en op internationaal niveau voor het behoud van de gerenommeerde reputatie als platform en netwerkpartner.

INHOUD IS MARKETING

Het festival werkt voornamelijk met jonge kunstenaars die sterk beïnvloed zijn door sociale media en een wereldwijd netwerk. Deze manier van leven en werken van de kunstenaars kan ook teruggevonden worden in het mogelijke publiek. *SPRING festival* heeft de taak om over te brengen dat de voorstellingen zijn verbonden met de levensstijl van het voornamelijk jonge en goed opgeleide urban publiek dat zich niet bewust is van het culturele aanbod. De boodschap is: het gaat over jou! Het publiek kan op het eerste gezicht verbaasd zijn over door de grote diversiteit van stijlen tussen dans, theater, locatiewerk en installatie, maar het zal beseffen dat deze voorstellingen verbonden zijn met hun dagelijkse ervaring. Dit vraagt om een avontuurlijk publiek dat risico's wil nemen, het onverwachte waardeert, en dat zich openstelt. Springdance en Festival a/d Werf hebben reeds zo'n publiek, en *SPRING Festival* heeft de potentie dit publiek te laten groeien. De thematische programmering en de sterke focus op nieuwe interdisciplinaire ontwikkelingen maken het mogelijke nieuwe publieksgroepen aan te spreken die minder vaak het theater bezoeken.

ONDERZOEK ALS FUNDAMENT

Wensen en verlangens van bezoekers veranderen in rap tempo. Daarom zijn publieksonderzoeken, analyses van bezoekersgedrag en een reeks aan feedbackinstrumenten standaard marketingpraktijken bij Springdance en Festival a/d Werf. In 2011 hebben beide festivals gebruik gemaakt van het continu bezoekersonderzoek van het Utrechts Uitburo / Hendrik Beerda. De gegevens uit dit onderzoek zijn met elkaar vergeleken en ook afgezet tegen andere Nederlandse festivals. In 2012 zal voor de laatste edities van beide festivals een vervolgpúblieksonderzoek gedaan worden. In combinatie met informatie uit het gezamenlijke kassasysteem dient dit als nulmeting voor toekomstig onderzoek.

Uit het Beerda onderzoek komt het volgende naar voren:

1. Het bezoekersprofiel van Springdance en Festival a/d Werf komt sterk overeen. Opmerkelijk is dat het publiek van beide festivals erg jong is (met relatief veel studenten, alleenstaanden én alleengaanden uit Utrecht en van Nederlandse komaf). Bijna een derde is tussen 18 en 30 jaar; bij het gemiddelde festival is dit slechts 21 procent. Het opleidingsniveau is bovendien bijzonder hoog. Het publiek bestaat in nog sterkere mate uit 'cultuurvreter' dan bij het gemiddelde festival.
2. Festival a/d Werf wordt vooral geroemd door afwisseling en vernieuwing op aantrekkelijke locaties, Springdance onderscheidt zich met zijn innovatie en (internationale) kwaliteit. De laatste jaren groeiden de imago's langzaam naar elkaar toe. Beide festivals worden als zeer creatief gezien. *SPRING festival* zal zich in lijn hiermee binnen de festivalsector onderscheiden door haar creatieve, gedurfde én vernieuwende imago.
3. Bij beide festivals blijkt dat het gevoel van binding minder sterk is ontwikkeld in vergelijking met de andere Nederlandse festivals. Het publiek vernieuwt zich daardoor ieder jaar bovengemiddeld wat betekent dat er relatief weinig herhaalbezoek plaatsvindt. De merkkracht – en dan met name de factor 'binding' – zal daarom een belangrijk speerpunt zijn voor *SPRING festival*.

DOELGROEPEN

SPRING festival richt zich op verschillende publieksdoelgroepen en zakelijke doelgroepen (professionals, kunstenaars, pers, vakgenoten en programmeurs, politici, wetenschappers en andere groepen die verwant zijn aan de thema's van het festival en de afzonderlijke voorstellingen). Deze worden geclusterd als Starters (nieuwe bezoekers of mensen die één keer zijn geweest), Cultuurkenners (mensen die het festival kennen en vaker hebben bezocht) en Professionals (vakstudenten en specialisten/professionals uit de dans en theater). Databasemarketing is een belangrijke tool om deze doelgroepen goed te benaderen.

SPRING festival focust zich in haar marketing voor de komende jaren op:

- het samenbrengen van de twee huidige publieksgroepen en het branden van een nieuw merk: de communicatie voor de fusie start op de beide festivals in 2012 en wordt voortgezet onder meer via (internationale) nieuwsbrieven, website, social media en andere relevante kanalen.
- de groei van de huidige doelgroepen. Er wordt ingezet op het vergroten van de groep 'jonge alleseters', aange-

zien deze het meest kansrijk is om uit te breiden en te binden, omdat deze in Utrecht oververtegenwoordigd is én groeiend. Deze kritische, geïnteresseerde cultuuromnivoren vormen nu al grootste bezoekersgroep van beide festivals, maar het zijn nog geen automatische herhaalbezoekers. Het *SPRING festival* zal daarom extra inspanningen doen om juist deze groep aan zich te binden. Het festival verwacht met de fusie en de helderheid die hiermee in de volle voorjaarsfestivalagenda van Utrecht gemaakt wordt zichtbaarder te worden voor de verschillende doelgroepen. Ook de hoeveelheid van disciplines kan hierin een positieve werking hebben: bezoekers kunnen alles in één festival zien. Utrecht heeft een grote en groeiende populatie van jonge en hoogopgeleide bewoners, studenten en wetenschappers. Het (internationale) programma van het festival is voor hen de kans om dans, theater en performance in de stad te zien. Dit is ook een groep die verleid kan worden met het reflectieprogramma en de randprogrammering.

- Het vergroten van de binding van bezoekers met het festival: de precieze oorzaken hiervoor zullen nader onderzocht moeten worden. Duidelijk is al wel dat de kritische bezoekers van zowel Springdance als Festival a/d Werf eerder kiezen voor een specifieke voorstelling en minder voor het festival als geheel. Dit betekent dat je bezoekers elk jaar weer opnieuw moet verleiden tot een bezoek. Ook trekken de festivals relatief veel jonge bezoekers, de honkvastheid van deze groep is niet groot. Het festival zal op basis van de uitkomsten *tools* ontwikkelen om haar bezoekersgroepen meer aan zich te binden. Het stimuleren van een gevoel van urgentie dat men dit festival niet mag missen, gekoppeld aan een sterke merkkracht is daarbij van belang. Het festival zal ook een ambassadeursgroep opzetten die de meer passieve cultuurminnaar enthousiasmeert tot een bezoek en een klankbordgroep samenstellen van kritische bezoekers die de klantvriendelijkheid en de geschapen verwachtingen zal toetsen. Een ander tool is om bezoekers op te laten treden als 'host en hostel' voor artiesten in het festival waarbij ze op informele wijze verblijven in de stad, kennismaken met hun publiek en artiesten en bezoekers meer connecties krijgen met elkaar.
- *SPRING festival* wil naar een verbreding van haar doelgroep in de overtuiging dat ook publiek dat jong van geest en cultuurminnend is bij het festival thuis hoort (doelgroep welgestelde kosmopolieten, 45+, cultuurminnend en tijd en middelen om naar theater te gaan). Samen met de schouwburg ontwikkelt het festival strategieën om deze groepen te bereiken voor de grote zaalvoorstellingen. Een van de succesvolle *tools* is bijvoorbeeld de online Kijkwijzer waarmee bezo-

kers tips krijgen voor voorstellingen die passen bij hun voorkeuren. In en buiten de Stadsschouwburg zal het festivalhart zich bevinden met toegankelijke, gratis voorstellingen.

COCREATIE = INNOVATIE

SPRING festival wil in de voorhoede blijven lopen op het vlak van ontwikkelingen in de marketing en communicatie. *SPRING festival* gelooft in de gedachte 'samen bereik je meer' en behandelt bezoekers, medewerkers en derden als partners en cocreators. Het daagt niet alleen choreografen, dansers en theatermakers uit tot dialoog, maar ook het publiek. Het nodigt iedereen, van bezoekers tot bedrijven, uit om innovatieve ideeën op het vlak van marketing en programmering te delen met beloning bij gebruik van het idee. Cocreatie vindt op dit moment bij beide festivals bijvoorbeeld al plaats met studenten van de HKU en HU op gebied van (nieuwe) media en guerrilla campagnes. Festival a/d Werf had bijvoorbeeld vorig jaar een *user generated* campagne en dit jaar betreft ze het publiek bij het maakproces van een aantal voorstellingen. Die activiteiten zorgen voor een *buzz*, laten zien dat het festival open staat voor nieuwe ideeën en kweken betrokkenheid. *SPRING festival* zal dit concept van cocreatie verder uitbreiden en professionaliseren met nieuw op te zetten denktanks, competities, content voor nieuwe campagneconcepten en een nieuwe mediapartner.

5B. FINANCIERING EN BEDRIJFSVOERING

SPRING festival heeft voor de komende cultuurnotaperiode een aanvraag ingediend bij de Gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht. De Provincie heeft Festival a/d Werf (en daarmee *SPRING festival*) aangewezen als een van de vier grote Utrechtse festivals die voor de komende cultuurnotaperiode een financiële bijdrage ontvangen. Deze bijdrage voor de komende vier jaar komt vanuit de evenementenregeling van de provincie. De hoogte van het bedrag wordt in juni bekend gemaakt. Bij de Gemeente Utrecht gaat het festival uit van de optelsom van de huidige subsidiebedragen. Het festival vraagt bij het Fonds Podiumkunsten aan binnen de regeling 'klein festival'. *SPRING festival* vraagt ook aan voor de innovatiebonus van het Fonds van 25.000 euro voor het 'grote zaal ontwikkelingsplan' (*Size Matters*).

Springdance en Festival a/d Werf werken met internationale partners aan Europese subsidietrajecten voor 2013-2016. De uitslagen van deze subsidie aanvragen zijn in de loop van 2012 bekend. Springdance heeft voor de periode 2012-2014 een driejarige EU festivalsubsidie van 98.500 euro die doorloopt in het *SPRING festival*. Het festival zal ook voor

de periode na 2014 voor projecten en het festival aanvragen indienen bij de EU.

Cultureel Ondernemerschap

SPRING festival wil in de periode 2013 -2016 groeien van 30% eigen inkomsten naar 40% in 2016 (Festival a/d Werf en Springdance hebben op dit moment gemiddeld een eigen inkomsten van 21,4%).

Om dit percentage te bereiken zet de organisatie in op verschillende lijnen:

1. Recette stijging

Het festival start met 8.000 betalende bezoekers en heeft de ambitie te groeien naar 11.000 bezoekers in 2016. Deze groei is alleen mogelijk als het festival er de komende jaren in slaagt haar bezoekers vast te houden en nieuwe doelgroepen te bereiken middels marketing en educatie. In totaal streeft het festival in 2013-2014 naar 20.000 bezoekers: 8.000 betalende bezoekers, 5.000 bezoekers installatiekunst en 7.000 bezoekers gratis programma rondom het festivalhart bij de Stadschouwburg Utrecht.

2. Fondsenwerving

Het festival is in gesprek met het VSBfonds en SNS REAAL Fonds voor samenwerking op het gebied van publieksparticipatie en festivalbrede ondersteuning. De fondsen juichen de fusie tussen de twee festivals toe en zijn zeer betrokken bij het fusie traject en de plannen die hieruit voortkomen. In de loop van 2012 wordt er ook gesproken met het Prins Bernhard Cultuurfonds en de kleinere Utrechtse fondsen. Beide festivals ontvangen jaarlijks vanuit private buitenlandse fondsen bijdragen voor internationale programmering.

3. Loyaliteitsprogramma en sponsoring

Festival a/d Werf is in 2011 gestart met een 'ondernemersclub', een groep zelfstandigen die maandelijks bij elkaar komt om mee te denken over de ontwikkeling van een loyaliteitsprogramma. De club bestaat op dit moment uit kleine ondernemers, maar wordt voor *SPRING festival* in 2012 uitgebreid met ondernemers en medewerkers uit de financiële sector en de innovatiesector. Het festival haalt hiermee een groep ambassadeurs binnen die het festival in eigen netwerk promoot, kritisch kijkt naar de publieksbenadering en meewerkt aan de ontwikkeling van een loyaliteitsprogramma voor publiek en ondernemers. Vanuit dit programma hoopt het festival langlopende relaties aan te gaan met bedrijven die zich vanuit een gezamenlijke inhoud (ontwikkeling en innovatie) herkennen in *SPRING festival*. De festivals zien de sponsoring in natura toenemen. Bedrijven investeren in de kunsten door het gratis of

met korting aanbieden van diensten (Festival a/d Werf ontving in 2011 in natura 230.000 euro van onder andere de Jaarbeurs Utrecht en Hotel Mitland). *SPRING festival* verwacht dat sponsoring in natura de komende jaren nog verder groeit vanwege de krimpende sponsorgelden bij bedrijven.

De grootste efficiëncyslag is de fusie van de twee festivals. Op beheerslasten bespaart het festival 24%. In de activiteitenlasten is dit bijna 40%. De grootste besparing op personeelsgebied zit in het delen van publiciteit, zakelijk, productie en boekhouding. Aan de materiële zijde zijn er lagere huisvestinglasten en het wegvallen van het productiebudget (van Festival a/d Werf). *SPRING festival* huurt kantoorruimte in Huis a/d Werf, samen met andere podiumkunst aanbieders. Het festival bekijkt met het Huis en met de partners aldaar of er op personeelsgebied nog verdere efficiëncyslagen gemaakt kunnen worden.

Bij tegenvallende inkomsten is *SPRING festival* genoodzaakt te schrappen in de programmering en opnieuw te kijken naar de overhead van de organisatie.

TOELICHTING BEGROTING *SPRING FESTIVAL UTRECHT* 2013-2016

In het digitale begrotingsoverzicht hebben Springdance en Festival a/d Werf hun baten en lasten vanuit de jaarrekeningen 2009-2011 bij elkaar opgeteld. De jaarrekening van Festival a/d Werf is echter nooit gesplitst van de activiteiten Huis a/d Werf producties. De splitsing van kosten en baten Festival is gebaseerd op nacalculatie van baten en lasten.

Baten

De begroting voor 2013-2014 gaat uit van een tiendaags festival met internationale programmering en een educatie- en verdieppingsprogramma. De eigen inkomsten bedragen 30,3% van de totale baten (1.390.500 euro). De eigen inkomsten bestaan uit publieksinkomsten, sponsoring, bijdragen vanuit private middelen en samenwerkingsbijdragen. De publieksinkomsten (70.000 euro) zijn gebaseerd op gemiddeld 56 voorstellingen (kernprogrammering) met een bezettingsgraad van 60%. De 15.000 euro sponsorbijdragen komen van uit het Utrechtse bedrijfsleven (in eerste instantie van de Rabobank en een drankensponsor).

De Stadsschouwburg Utrecht is coproducent van het festival met een programmeringsbijdrage grote zaal van 40.000 euro.

De Vrede van Utrecht heeft voor 2013 een projectbijdrage van 30.000 euro toegezegd. Vooruitlopend op de nominatie in 2018 is ook voor 2014 eenzelfde bedrag vanuit de Vrede opgenomen, om de Culturele Hoofdstad projecten naar 2018 toe in de steigers te zetten.

De horeca inkomsten zijn gebaseerd op de inkomsten van het festivalcentrum de Neude van Festival a/d Werf.

SPRING festival is met de Stadsschouwburg in gesprek over de inrichting van het festivalhart. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de financiële constructie gaat lopen en is gekozen om zowel aan de inkomstenkant als aan de uitgavenkant de bedragen van het festivalhart de Neude over te nemen.

Bijdrage deelnemers zijn opbrengsten uit het educatie programma.

Vanuit de verkoop coproducties (voorstellingen waarvan het festival de hoofdproducent is) worden inkomsten verwacht van 15.000 euro.

Lasten

In de jaarrekeningen 2009-2011 zijn de marketing- en publiciteitsmedewerkers ondergebracht bij de activiteitenlasten personeel. In de begroting 2013-2014 zijn zij opgenomen bij de beheerslasten waardoor het totaal beheerslasten personeel nagenoeg gelijk blijft ten opzichte van 2009-2011. De daling van 244.000 euro op de personeelslasten is zichtbaar bij de activiteitenlasten. De beheerslasten materieel dalen doordat *SPRING festival* alleen ruimte huurt in Huis a/d Werf en niet langer het gehele pand onder haar beheer heeft.

Bij de activiteitenlasten verdwijnen eigen producties vanuit het productiehuis. Met het wegvallen van eigen producties moet meer ingekocht worden en daalt de Uitkoop/honoraria kernprogrammering maar licht. Dit heeft ook te maken met meerdere dagen bespeling grote zaal van de Stadsschouwburg. Dit is ook terug te zien in zaalhuur en overige programmakosten (reis en verblijf).

5C. CULTURAL GOVERNANCE

De nieuwe Raad van Toezicht / het Bestuur van de stichting wordt benoemd en ingericht volgens de richtlijnen van de Code Cultural Governance. Middels een functieprofiel worden leden geworven of gevraagd zitting te nemen vanuit het oude bestuur of de Raad. De stichting houdt in het zoeken van nieuwe leden rekening met de Code Culturele Diversiteit. Festival a/d Werf en Springdance gaan lopende het seizoen 2012-2013 fuseren. Dit betekent dat parallel aan de vorming van een nieuwe organisatie een sociaal plan ontwikkeld wordt voor de afvloeiing van personeel.

6. SPREIDING

Utrecht heeft een lange traditie in het ondersteunen van innovatieve, vernieuwende festivals met een internationale uitstraling. Festival a/d Werf en Springdance zijn 27 jaar geleden uit deze traditie voortgekomen en groot geworden. Utrecht blijft de komende jaren investeren in de ontwikkelingen in de podiumkunsten en straalt een grote internationale ambitie uit. *SPRING festival* past in deze ambitie van Utrecht.

7. INNOVATIE

SIZE MATTERS

De internationale dansfestivals van Nederland – Holland Dance (Den Haag), Julidans (Amsterdam) en Springdance (Utrecht) kwamen najaar 2011 samen om de mogelijkheden van samenwerking te bespreken. Al snel was de conclusie wat werkelijk ontbreekt in het Nederlandse dansveld: De mogelijkheid voor makers om van kleine zaal naar groot podium te groeien.

Anders dan bij toneel met zijn goede doorstroming van kleine naar grote zaal, is er een stagnatie op het gebied van nieuwe dansmakers die voor de grote zaal willen en kunnen werken. Choreografen die de overstap willen maken, krijgen weinig kans om dat in alle rust en onder begeleiding te doen. Het van nul af aan creëren voor de grote zaal vergt een ander werkproces en een andere inzet van middelen. Wil de dans (internationaal) zichtbaar blijven en toekomst houden, is het belangrijk om juist te investeren in talent voor de grote zaal. Het bieden van een podium is echter niet voldoende. De talenten moeten worden gecoacht en hun voorstellingen moeten worden geproduceerd en gedistribueerd.

Gezien het gebrek aan tijd om de structurele samenwerking tussen de drie festivals vorm te geven, neemt *SPRING festival* de leiding om dit project verder te ontwikkelen, om uiteindelijk met HDF en Julidans, overige nationale en diverse internationale partners in een Europees project uitgevoerd te worden. *Size Matters* past binnen de structuur van *SPRING festival* omdat het altijd op zoek is naar innovatieve grote zaal producties. Daar er binnen de dans te weinig nieuwe grote voorstellingen ontstaan, proberen we zo dit probleem aan te pakken.

Het project *Size Matters* is een internationaal stimuleringsproject voor nieuwe grote zaalproducties van veelbelovende choreografen. Het betreft een traject van ontwikkeling tot presentatie en is gericht op choreografen die serieus de overstap van de kleine naar de grote zaal willen maken. Zij gaan dit traject aan onder begeleiding van een internatio-

naal gerenommeerde choreograaf/regisseur. De choreografen die voor het project in aanmerking willen komen, moeten talentvol zijn, maar ook op de wip naar de grote zaal zitten; ze zijn niet onervaren, maar ook nog niet doorgebroken bij het grote(re) publiek. Denk aan mensen als bijvoorbeeld Rachid Ouramdane (Frankrijk) of Hiroaki Umeda (Japan). De mentoren hebben zelf ooit ook de stap van de kleine naar de grote zaal gezet en de verschillen en specifieke eisen van beide podia aan den lijve ondervonden. Goede voorbeelden zijn Sidi Larbi Cherkaoui, Akram Khan or Emanuel Gat.

STRUCTUUR

Elk jaar selecteert *SPRING festival* één choreograaf voor een tweejarig traject. Twee jaar lijkt lang, maar tijd is letterlijk en figuurlijk een kostbaar goed wil iemand zich ontwikkelen. Zonder tijd ligt het gevaar om de hoek dat er bij het scouten toch snel weer wordt gegrepen naar de mensen die iedereen al kent. De *choreographer-in-residence* kan van buiten Nederland komen, maar moet voor zijn project gebruikmaken van in Nederland werkende dansers, waaronder in elk geval enkele net afgestudeerde jonge dansers. Op deze manier wil *SPRING festival* het project *Size Matters* nog steviger in Nederland wortelen en een podium bieden aan de Nederlandse dansers, die de komende jaren onherroepelijk zullen worden geconfronteerd met minder werkgelegenheid.

De residentie bestaat uit verschillende fasen.

- De introductie/lancering van de maker in Nederland, bijvoorbeeld door het presenteren van een van zijn kleine zaalproducties.
- Conceptontwikkeling
Het ontwikkelen van een dramaturgisch concept.
- Productie
Repetitieperiode grote zaalproductie onder begeleiding van een internationaal gerenommeerde maker.
Nederlandse wereldpremière grote zaalproductie.

De eerste choreograaf gaat idealiter in mei 2013 van start en heeft première in Stadsschouwburg Utrecht in mei 2015 als onderdeel van de programmering van *SPRING festival*.

RELATIE TOT SPRINGDANCE (VERLEDEN) EN SPRING FESTIVAL (TOEKOMST)

Met het oprichten van het project *EUROPE IN MOTION* reageerde Springdance op het gemis aan Europese uitwisseling en expertise voor jonge makers, die afstudeerden aan de opleidingen. Een analyse van het huidige dansveld leert dat er een groeiende discrepantie bestaat tussen de hoeveelheid internationale voorstellingen voor de kleine zaal en de grote zaal. *Size Matters* neemt dit als beginpunt.

TOEKENNING?

Een deel van de financiering wil *SPRING festival* verkrijgen via een subsidie van het Fonds Podiumkunsten, in de vorm van de innovatietoeslag van 20% (ad 25.000 euro) voor festivals. *SPRING festival* zal dit bedrag matchen, zodat er in totaal een startkapitaal van 50.000 euro beschikbaar zal zijn. Om het project grootschaliger te kunnen opzetten zal er een Europese subsidie worden aangevraagd, met Europese partners uit het internationale netwerk: Sadler's Wells (Londen), Impulstanz (Wenen), Theatre de la Ville (Parijs), Tanz im August (Berlijn). Deze partners zullen tevens een eigen bijdrage leveren. In de loop van 2012 zal bepaald worden welke van de Nederlandse festivals onderdeel van de aanvraag (kunnen) zijn.

Indien de innovatietoeslag niet toegekend wordt, heeft *SPRING festival* de keuze om het project te laten vervallen (zonder consequenties voor de begroting) of om het op eigen kracht met internationale partners, en zonder startkapitaal, op te zetten.

import producties en kunstenaars

1 Amsterdam (NL)	22 Londen (UK)
2 Antwerpen (BE)	23 Madrid (ES)
3 Athene (EL)	24 Manchester (UK)
4 Barcelona (ES)	25 Montreal (CA)
5 Beirut (LB)	26 Oslo (NO)
6 Berlijn (DE)	27 Parijs (FR)
7 Bern (CH)	28 Praag (CZ)
8 Boekarest (RO)	29 Rome (IT)
9 Brussel (BE)	30 Reykjavik (IS)
10 Buenos Aires (AR)	31 Sofia (BG)
11 Budapest (HU)	32 Tallinn (EE)
12 Cairo (EG)	33 Tanger (MA)
13 Durban (UK)	34 Teheran (IR)
14 Gent (BE)	35 Tokio (JP)
15 Giessen (DE)	36 Toulouse (FR)
16 Helsinki (FI)	37 Warschau (PO)
17 Istanbul (TR)	38 Washington D.C. (US)
18 Jeruzalem (IL)	39 Wenen (AT)
19 Kopenhagen (DK)	40 Zagreb (HR)
20 Lissabon (PT)	41 Zurich (CH)

export producties en kunstenaars

1 Ales (FR)	23 Krems (AT)
2 Antwerpen (BE)	24 Lausanne (CH)
3 Basel (CH)	25 Leuven (BE)
4 Berlijn (DE)	26 Linz (AT)
5 Bochum (DE)	27 Lissabon (PT)
6 Bourges (FR)	28 Londen (UK)
7 Braunschweig (DE)	29 Marseille (FR)
8 Brussel (BE)	30 Metz (FR)
9 Budapest (HU)	31 Munchen (DE)
10 Chaloux-sur-Saone (FR)	32 Munster (DE)
11 Charleville-Mezieres (FR)	33 Oslo (NO)
12 Cognac (FR)	34 Parijs (FR)
13 Essen (DE)	35 Poznan (PO)
14 Frankfurt (DE)	36 Reims (FR)
15 Geneve (CH)	37 Rennes (FR)
16 Gent (BE)	38 Salzburg (DE)
17 Graz (AT)	39 St.-Etienne (FR)
18 Ham (BE)	40 Tielt (BE)
19 Hannover (DE)	41 Valencia (ES)
20 Hasselt (BE)	42 Wenen (AT)
21 Kopenhagen (DK)	43 Zagreb (HR)
22 Kortrijk (BE)	44 Zurich (CH)

partners / netwerken

1 Amsterdam (NL)	16 Mulheim (DE)
2 Arhus (DK)	17 Munchen (DE)
3 Basel (CH)	18 Nottingham (UK)
4 Berlijn (DE)	19 Parijs (FR)
5 Brussel (BE)	20 Poitiers (FR)
6 Dresden (DE)	21 Riga (LV)
6 Dusseldorf (DE)	22 Santiago de Compostela (ES)
7 Essen (DE)	23 Strasbourg (DE)
8 Gent (BE)	24 Tallinn (ES)
9 Helsinki (FI)	25 Utrecht (NL)
10 Istanbul (TR)	26 Toulouse (FR)
11 Kopenhagen (DK)	27 Wenen (AT)
12 Kortrijk (BE)	28 Zagreb (HR)
13 Krakow (PL)	29 Zurich (CH)
14 Ljubljana (SI)	
15 Londen (UK)	

■ Springdance
■ Festival a/d Werf

